EN,
15–17.
selen Gouden en
EN en BELEE-
oers.
in 1905.
aantal pakketten,
88. . . . f 0.90
89. . . . „ 0.80
en 1890 „ 1.10
91 . . . „ 1.50
n 1892 „ 2.90
. . . . . „ 3.20
UTGERS,
. . . . . „ 0.60
t gebed
rg 1896 „ 0.35
. . . . . „ 0.60
. . . . . „ 0.30
. . . . . „ 0.25
. . . . f 12.50
den na ontvangst
ORMSER.
kering,
enten, enz.
elletrie
eken van wijlen
. . f -.50
imilés
nden „ 3.25
. . „ 1.25
nden „ 5.90
nden „ 3.90
nden „ 5.90
. . „ -.90
mpis
nden „ 2.40
le van f 24.00
ORMSER.
tie.
n, bek. merken
nden lagen prijs
agt inlichtingen
perius,
homileet,
TERVELD.
50 ct.
l, franco p. p.
estellingen aan.
siteit.
te Needef 12.
heol. faculteit):
erwoude f 1.75;
idem te Dok-
te Dokkum B
7.55; van idem
te Metslawier
er f 6.06; van
idem te Mur-
Nes en Wierum
erk f 5.13; van
idem te Raard
ist f 14.09; van
en f 1.16 samen
2.61; van idem
te Gees f 2.81;
; van idem te
te Schoonebeek
ord f 1.85; van
Zweeloo f 5.10;
; van idem te
k f 17.85½;
36; van idem
te Gorinchem
ndam B f 2.69;
idem te Velp B
1.58; van idem
lijkerk f 27.62;
door den heer
1; door Ds. F.
daasluis f 30;
RLE Jr.
ningmeester.
rij:
KELS,

De Herauf

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE.** Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.**
Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 20 Augustus 1905. No. 1442.

Abonnementsprijs: *franco* aan huis, per drie maanden *f* **1.20,** voor het Buitenland per jaar *f* **6** bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers aan het Bureel **10** Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam.
Advertentiën: van **1** tot **6** regels *f* **1.20,** voor elken regel meer **20** Cent
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereen. **12** Ct. p. regel

„In de voleinding."

Alzoo zal het in de voleinding der eeuwen wezen. De engelen zullen uitgaan, en de boozen uit het midden der rechtvaardigen afscheiden.
Matth. XIII : 49.

Op geen punt loopen de overtuigingen zoo ver uiteen, als in der menschen voorstelling *van het einde*, en juist daardoor heerscht er juist in dit hoogst gewichtig stuk zoo grenzenlooze spraakverwarring.

In den 102en Psalm laat de berijming ons zingen: „Wat uit stof is *neemt een end*, door den tijd, die 't alles schendt." De psalmist zelf daarentegen sprak van geen einde. Hij zong van de aarde en van de hemelen, die als een kleed zullen verouderen, tot dat God ze *verandert*, zoodat ze dan *veranderd* zullen zijn." (vs. 26, 27).

Tegenover dat veranderbare en niet gelijkblijvende van hemel en aarde staat dan God de Heere in zijn onveranderlijkheid: „Maar Gij zijt *dezelfde*".

En na alzoo het Eeuwige Wezen in zijn onveranderlijkheid tegenover het altoos wisselende en veranderende in hemel en aarde te hebben geplaatst, komt de psalmist dan ten slotte tot de opmerkelijke betuiging, dat op het geslacht van wie God vreezen het stempel, niet van het voorbijgaande der natuur, maar van het eeuwige Gods staat afgedrukt. Zóó toch besluit hij zijn heerlijk lied: „De kinderen uwer knechten zullen *wonen* en hun zaad zal voor uw aangezicht *bevestigd* worden". Een rijke uitspraak, waarin *wonen*, in tegenstelling van het rusteloos omtrekken in de woestijn, beteekent het *duurzaam* aanwezig zijn.

Er is alzoo drieërlei: ten eerste *het Eeuwige Wezen*, dat duurzaamheid in zich zelve bezit; ten tweede *hemel en aarde*, die als een kleed verouderen; en ten derde het geslacht van Gods Kinderen, dat vergankelijk in zichzelf, zijn blijvend en duurzaam karakter *ontvangt* doordien God het *bevestigt*.

Een *einde* in den zin, dat het uit is en ophoudt te bestaan, is alzoo geheel uitgesloten.

Geen *einde* is denkbaar in God, die is en was en zijn zal van eeuwigheid tot in eeuwigheid.

Er is geen sprake van een *einde* voor het geslacht van Gods kinderen, dat duurzaam woont en bevestigd wordt voor Gods aangezicht.

Maar ook is er geen *einde* voor hemel en aarde, d. i. voor de natuur buiten Gods uitverkorenen. Want wel is hier een verouderen als een kleed, maar geen ophouden te bestaan. Er is geen te niet gaan, maar alleen een *anders* worden, omdat het al veranderd wordt door dienzelfden God die de natuur gegrond heeft en schiep.

Een heel andere stem daarentegen gaat buiten de Schrift op, als niet God in zijn openbaring, maar de mensch in zijn vermetelheid aan het woord is.

Dan toch hazelt de wereld, dat er wel waarlijk een *einde* komt, en dat wel een *einde* in eigenlijken zin bedoeld. Een einde zoodat het uit is, en er niets van wat was blijft.

Zelf als mensch is men dan een wezen, dat geboren wordt en ter wereld komt, in die wereld een zeventig of tachtig jaren leeft, dan sterft, en als dan het lijk verbrand wordt in den gloeioven, dan blijft er niets over dan een hoopken asch. Stof aan het stof teruggegeven. Maar van het menschelijk wezen, van den menschelijken persoon, blijft niets over. Het is uit met hem en hij is weg. Aan zijn einde toegekomen hield hij op, onder de bestaande wezens mee te tellen. Hij was er, maar is niet meer. Hier niet en nergens meer. Zijn aanzijn hield op en ging voorbij.

Zoo denkt in steeds breeder kring het met enkel wetenschap gevoed, dusgenaamd beschaafd publiek.

En vraagt ge nu in de tweede plaats, wat ditzelfde „beschaafd publiek" denkt nu niet van zich zelf, maar van de natuur, van de wereld om ons heen, dan leert de dagelijksche ervaring, dat dat publiek over zoo ernstige vraag ganschelijk niet denkt. Het bekreunt en bekommert er zich niet over. Ze leven in een leven, waaruit zij zelf wel eerlang verdwijnen, maar dat na hen wel eindeloos zal doorgaan, zooals het doorging al die voorafgaande eeuwen. Maar of het zóó of anders zijn zal deert hun niet. Dit eigenaardig beschaafd publiek verdiept zich in geen historie en mijmert over geen toekomst. Het leeft in het heden, en gaat in dat heden op.

De weinigen daarentegen onder dit publiek, die wel naar de toekomst vragen, zeggen dan, dat het na zoo en zooveel eeuwen met heel onze wereld gedaan zal zijn, want dat vroeg of laat deze aarde zal bersten en zal verbranden in zijn eigen gloed, of anders verdorren, verstijven en bevriezen zal en weer één ijskorst heel onze aarde zal omvangen.

En dan zal het ook met deze onze aarde uit zijn, gelijk het met hen zelven na hun dood uit is.

Het *einde* dan verzinking in het *niet*.

Hoog en heilig daartegenover nu staat in de Schrift het roepen van de Bruid: „Kom Heere Jezus, ja, kom haastiglijk!" en het antwoord van de Bruidegom: „Zie ik kom en maak alle dingen nieuw."

Hier alzoo een schepping uit niets, d. w. z. uit niets dan uit de kracht der mogendheid Gods die eeuwig was en is en zal zijn. Maar nooit en nimmer een terugkeeren tot het niet.

Wat werd, blijft.

Het scheppen Gods is geen blazen van zeepbellen die even glanzen, om dan weer uit een te spatten en te verdwijnen.

Wat God schiep heeft duurzaam bestand.

Dit geldt van den *mensch*, die, eens ontvangen en geboren, nimmermeer kan vernietigd worden, en zonder einde voortbestaat.

Maar het geldt ook van de *natuur*, die eens door God tot aanzijn geroepen, bestemd is om te blijven, en in steeds heerlijker vorm de krachten Gods tot uiting en openbaring te brengen, en haar Schepper te verheerlijken.

De Schrift noemt dit, dat er thans is *deze* aarde onder *dezen* hemel, en dat het straks worden zal een *nieuwe* aarde onder een *nieuwen* hemel, maar zoo toch dat het in wezen en aard altoos een en dezelfde aarde en een en dezelfde hemel blijft.

Van een *einde*, 't zij voor den mensch, 't zij voor de natuur, waardoor óf die mensch óf die natuur zou ophouden te bestaan, weet de Goddelijke openbaring niets.

Integendeel, al wat onder menschen van zulk een einde gebazeld wordt, weerspreekt de Schrift rechtstreeks.

Zulk een *einde* aller dingen zou met het wezen der Schepping in strijd zijn. Zelfs een te niet doen van deze schepping, om daarna een tweede heel andere schepping in het leven te roepen, zou met het Raadsbesluit des Heeren, en alzoo met het wezen Gods nooit te rijmen zijn.

Een *einde*, volstrekt opgevat, als een te niet doen van het aanzijn, is uit de wijsheid der wereld opgekomen, maar is buitengesloten in de wijsheid Gods.

Maar wel is er een *voleinding*.

We laten nu den bijzonderen vorm van deze voleinding uit oorzaak van zonde en vloek nog buiten rekening.

Voleinding zou er ook buiten zonde geweest zijn.

Voleinding beteekent dat er perioden, tijdperken in het aanzijn van het creatuur zijn. Beduidt, dat het creatuur in zulk een tijdperk een taak heeft af te werken, een doel heeft te bereiken, een ontwikkeling en hoogere vorming heeft te grijpen en te voleinden, en dat het bestemd is, om, is dat doel bereikt, in een ander tijdperk van aanzijn, met vernieuwden, hoogeren vorm over te gaan.

Het kind heeft een eigen leven, maar met de jaren der volwassenheid is het kindzijn voleind, niet in dien zin, dat het nu verdwijnt, maar zóó dat het kind verdwijnt, en in een nieuwe periode de *man*, de *vrouw* opkomt. Hetzelfde wezen, maar in hoogeren bestaansvorm. Zooals de apostel zegt: Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overleide ik als een kind, maar wanneer ik een man geworden ben *zoo heb ik te niet gedaan wat eens kinds was.*

Ziedaar de voleinding. Het kind was voleind. Het kon als kind niet verder. En nu was het niet uit, maar nu kwam de tweede bestaansvorm, de hoogere, de meer ontwikkelde, nu was er *de man*.

En zoo nu gaat het ook toe met den overgang uit dit in het hoogere leven hier namaals. Eerst het leven in ons huisgezin hier op aarde. Maar, als we daaraan ontgroeid zijn, straks het leven in het Vaderhuis daarboven.

En juist ditzelfde geldt nu ook van deze geheele wereld.

Ook die wereld, als geheel genomen, met al de natuurlijke en geestelijke krachten die ze herbergt, doorleeft nu haar eerste tijdperk. Dat duurt eeuwen. En hieraan kan geen einde komen zoolang niet 't al uitgegist en uitgewerkt heeft wat God in haar gelegd heeft.

Maar eens zal ook dit *voleind* zijn. Die eerste bestaanswijs van deze wereld zal dan hebben uitgewerkt. Gods raad zal er in volbracht zijn. Ze zal dan niet verder kunnen. En een algeheele verandering zal moeten intreden.

En dan zal heel deze wereld ondergaan om over te gaan in haar hoogeren bestaansvorm die daarna komt.

Dat zal dan zijn de nieuwe aarde onder den nieuwen hemel.

Het Rijk der heerlijkheid Gods!

Officieele Berichten

GENERALE SYNODE.

De Kerkenraad der Gereformeerde Kerk te Utrecht maakt bekend, dat bij de Ure des Gebeds, te houden op Maandag 21 dezer, des avonds te half 8 ure in de Westerkerk (Catharijnekade), voor de Leden en Adviseurs der Generale Synode plaatsen gereserveerd zijn in het „ruim" der kerk op de 2e, 3e en 4e bank van voren;

dat gedurende de zittingen der Synode in de Oosterkerk de ingang voor de Leden, de Adviseurs en Rapporteurs is in de Baanstraat 1 (Kostershuis);

dat — voorzoover de zittingen der Synode publiek zijn — voor de Dienaren des Woords, Ouderlingen en Diakenen, die wenschen als auditores de zittingen der Synode bij te wonen, plaatsen gereserveerd zijn in de banken onder de gaanderijen ter rechter- en linkerzijde van de Synodale Vergadering, — terwijl voor Leden van Gereformeerde Kerken plaatsen zijn aangewezen op de gaanderijen of achter de Synodale Vergadering in het ruim;

en dat voor alle Toehoorders de ingang uitsluitend is door het hek voor het Kerkgebouw in de Maliebaan.

Namens den Kerkeraad der Synodale Kerk
M. VAN MINNEN.
P. J. W. KLAARHAMER.

Classis Almkerk.

De vergadering der classis Almkerk zal D. V. gehouden worden te Nieuwendijk op 21 September a. s. Bijzondere zaken voor het agendum moeten, welomschreven, door de kerken worden ingediend bij de roepende kerk, vóór den 5en September.

Namens de Roepende kerk B. Werkendam.
Ds. J. OSINGA, *Praesis.*
C. BAGGERMAN, *Scriba.*

Werkendam, 16 Aug. '05.

Kort Verslag van de Vergadering der Classe Briella, gehouden te Vlaardingen den 10 Aug. 1905.

1. De Vergadering wordt op de gebruikelijke wijze geopend.

2. In het moderamen nemen zitting D. D. Dagevos als praeses; v. Andel als assessor; Delfos als scriba.

3. De Notulen worden gelezen en goedgekeurd.

4. Een voorstel, om de korte predicatie, bedoeld in art 41 DK, te houden in de vergaderingen der Classe, wordt niet aangenomen.

5. Van de handelingen der Prov. Synode van Zuid-Holland wordt verslag uitgebracht.

De afgevaardigde van Middelharnis protesteert tegen de bewering, in dat verslag voorkomende, alsof een groot aantal der Geref. ouders te dier plaatse hunne kinderen niet naar de Christ. school zouden zenden. Wel kon dit nog beter zijn; doch zooals het voorgesteld wordt is het niet.

6. Een tuchtzaak, in de vorige vergadering besproken, wordt opnieuw in behandeling genomen; en met algemeene stemmen besloten, den betrokken kerkeraad te adviseeren, met de tucht voort te gaan.

7. Een geschil in eene andere Kerk zal op advies der vergadering aan het oordeel van twee genabuurde kerken worden onderworpen.

8. Een verzoek van een der kerken, om vermindering in den classicalen omslag, kan niet worden toegestaan.

9. De vraag, of een kind van niet leden der gemeente, doch afgestaan aan een familielid dat wel tot de gemeente behoort, in de gemeente mag worden gedoopt, wordt toestemmend beantwoord, op voorwaarde echter, dat het recht tot opvoeding van dat kind aan dat lid worde afgedaan.

10. De Quaestor verrekent de gelden.

11. Rozenburg wordt aangewezen, de Vergadering van Nov. bijeen te roepen.

12. De Vergadering wordt met dankzegging gesloten.

Op last der Classe Brielle.
A. DELFOS, *Act.*

Korte Notulen van de vergadering der classis Klundert, op 2 Augustus 1905 te Breda gehouden.

Art. 1. De voorzitter Ds. Zwiers opent de vergadering na het zingen van Psalm 25 : 2 en het lezen van Psalm 93 met gebed. Ds. Hagenbeek is scriba. Dr. De Moor assessor.

Art. 2. De credentiebrieven worden onderzocht door Ds. Mulder en oud. Dane. Deze worden in orde bevonden. De kerk van Moerdijk is niet vertegenwoordigd, daar de afgevaardigden verhinderd waren. Zoo mogelijk zullen zij nog komen.

Art. 3. De assessor leest de notulen der vergadering van 3 Mei l.l., die na een korte opmerking worden goedgekeurd.

Art. 4 Het rapport van deputaten ad examina wordt uitgebracht, en dienovereenkomstig de regeling van het peremptoir examen van den heer C. Warner, beroepen pred. te Raamsdonk, vastgesteld. Alle stukken van den examinandus zijn in orde bevonden.

Art. 5. Verschillende rapporten worden uitgebracht en voor kennisgeving aangenomen.

Art. 6. In plaats van Dr. De Moor wordt gekozen als secundus class. Corr.: Ds. Mulder; als acc. deputaat voor kerkvisitatie: Ds. Hagenbeek; als deputaat ad Examina: Ds. Mulder; als deputaat voor art. 49 D. K. O.: Ds. Zwiers; als deputaat voor den Evangelisatiearbeid: Ds. Mulder. Als kerken voor tusschentijdsche approbatiën en losmakingen worden Moerdijk en Klundert aangewezen.

Art. 7. Ingekomen stukken: een schrijven van de classis Enumatil inzake de afzetting van Ds. Casimir wordt voor kennisgeving aangenomen; een schrijven der archiefbewarende kerk van de provinciale Synode ('s Hertogenbosch), welks inhoud in de aandacht der kerken wordt aanbevolen.

Art. 8. De kerk van Breda en die van Dinteloord vragen voor ditmaal geen vacatuurbeurten aan. De quaestor zal voor de andere kerken deze beurten regelen.

Art. 9. De rondvraag naar art. 41 D. K. O. vindt plaats. Breda vraagt en ontvangt voorloopig als consulent Ds. Mulder. Klundert en Zevenbergen ontvangen advies inzake een doops-quaestie. De classis adviseert, dat aan doopleden die ongeregeld wandelen de Doop voor hun kroost zal geweigerd worden. Raamsdonk ontvangt als consulent Ds. Goris.

Art. 10. Het examen vangt thans aan. Van de deputaten der provincie is alleen Ds. Goedbloed aanwezig. De heer Warner houdt een deel zijner predicatie over Matheus 9 : 13. Daarna onderzoekt hem Dr. De Moor in Exegese O. T. naar Hosea 2, Ds. Mulder in Exegese N. T. naar 1 Tim. 5, Ds. Zwiers in Dogmatiek, Ds. Goris in Kerkgeschiedenis, Ds. Hagenbeek in Ethiek, Ds. Zwiers in kennis van den inhoud der H. S., Ds. Hagenbeek in Symboliek, Ds. Goris in Kerkrecht, Dr. de Moor in Homiletiek, Ds. Mulder in Liturgiek, Catechetiek en Poimeniek.

Tijdens het examen zijn de afgevaardigden van Moerdijk en Ds. Mulder van 's Hertogenbosch (deputaat der provincie) ter vergadering gekomen.

Met algemeene stemmen wordt, gehoord het advies der deputaten, de heer Warner toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten. De voorzitter deelt hem dit in hartelijke bewoordingen mede en de vergadering zingt hem Psalm 134 : 5 toe.

Art. 11. Aan Dr. de Moor, die het beroep naar 's Gravenhage aannam, wordt acte van afscheid verleend.

Art. 12. Het schriftelijk rapport inzake den arbeid voor de Heidenzending wordt bij den classic. corresp. ingeleverd.

Art. 13. De volgende classis zal 7 Nov. a. s. te Klundert gehouden en door Moerdijk saamgeroepen worden.

Art. 14. Dr. de Moor neemt hartelijk afscheid van de classis, en eindigt, nadat de praeses hem namens de vergadering beantwoord heeft, met dankgebed.

Namens de classis,
J. C. DE MOOR, *Assessor.*

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Ds. Houtzagers van N. N. te Harderwijk door den heer A. P. Versluis *f* 2.50.

Wij bevelen onze scholen dringend aan.

Namens het Bestuur,
D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Buitenland.

Frankrijk. Scheiding van kerk en staat voor den senaat.

De senaat zal wel het wetsvoorstel, waarbij scheiding van kerk en staat tot stand komt, aannemen. De commissie, die dit voorstel te onderzoeken had, heeft er zich voor verklaard. Van allerlei zijden doet men nu zijn best om ook den senaat te bewegen, spoedig de voor gestelde wet aan te nemen; de minister van eeredienst verklaarde, dat de regeering wenschte dat de wet zoo spoedig mogelijk aangenomen werd; een congres van vrijdenkers sprak als zijn gevoelen uit, dat de wet in het begin van 1906 in werking zou kunnen treden, terwijl de vroegere minister-president Combes zich ook in denzelfden zin liet hooren. Maar de vrienden der Roomsche kerk doen al het mogelijke om te verhinderen dat de toeleg der radicalen zal gelukken.

De kerken bereiden zich reeds op de dingen die komende zijn voor. Zoo besloot het consistorium der Gereformeerde staatskerk in de stad Nimes zijn diaconaat te veranderen in een „Protestantsche vereeniging tot ondersteuning," onder het bestuur van gemeenteleden, terwijl evenzeer het Gereformeerd hospitaal onder beheer van gemeenteleden werd gesteld. De zaak is dat de kerkelijke gemeenten geen legaten voor de armen mogen aannemen, maar wel vereenigingen die geacht worden in het belang van het algemeen te arbeiden. Daarom worden zulke vereenigingen gesticht, waarbij echter de moeilijkheid bestaat, dat de erkenning van zulke vereenigingen afhangt van de goedwilligheid van den minister en van den staatsraad. Met dit bezwaar zullen nu voortaan ook de vrije kerken in Frankrijk te doen krijgen, die tot hiertoe hunne zaken bestuurden, zonder dat zich iemand daarin kon mengen. Volgens de nieuwe wet moeten ook de vrije gemeenten elk jaar hare rekening en de inventaris harer goederen, zoowel van roerende als onroerende goederen, aan den inspecteur van financiën zenden. Ook is er bepaald dat zij geen reservefonds mogen hebben, dat drieof zesmaal grooter is, dan hare jaarlijksche uitgaven bedragen; zij mogen geen legaten ontvangen. Men ziet uit dit alles, dat de Fransche socialisten en radicalen der kerk niet alleen het staatsgeld willen onthouden, maar dat zij haar ook op alle manieren willen binden en fnuiken.

Schotland. Uit de Vrije Schotsche kerk en de Staatskerk.

De Engelsche regeering heeft gemeend zich in het twistgeding tusschen de Vrije kerk van Schotland en de Vereenigde Vrije kerk te moeten mengen. Aan de Vrije kerk van Schotland is al het vermogen der gemeenschap door rechterlijke eindbeslissing toegewezen, ook al ging verreweg het grootste deel van genoemde kerk tot een vereeniging met de Vereenigde Presbyterianen over. Hoe kon de regeering zich in deze zaak mengen, zal men wellicht vragen? De zaak is eenvoudig. Immers de hoogste rechtbank, in dit geval het Huis der Lords, besliste, dat de kleine Vrije kerk van Schotland het geheele vermogen der kerk behouden zou, voorzoover zij dit volgens de bedoeling van de gevers besturen kon. Nu is het duidelijk, dat een kerk met een paar dozijn leeraars niet in staat is, om een kapitaal van millioenen bij millioenen voor kerkelijke doeleinden te gebruiken. Een koninklijke commissie was eerst benoemd om deze aangelegenheid te regelen, doch deze legde allen nadruk op het laatste deel der rechterlijke uitspraak, en daarom werd een wetsvoorstel aan het parlement gedaan om het eerste gedeelte van het vonnis tot zijn recht te laten komen.

Volgens het regeeringsvoorstel zal de kleine Vrije Kerk het Zendingsfonds en de gebouwen waarin de Synode zitting heeft en waarin onderwijs gegeven wordt tot opleiding tot den dienst des Woords, behouden, doch aan de Vereenigde vrije kerk moet schadeloosstelling gegeven worden. In de plaatselijke kerken moet het kerkgebouw en het vermogen aan de Vrije Kerk van Schotland teruggegeven worden, wanneer een vierde deel der gemeente in 1906 verklaart bij de Vrije Kerk van Schotland te willen blijven. Deze laatste bepaling heeft men in het parlement bestreden en zal door de nieuwe koninklijke commissie wel gewijzigd worden. Immers de zaak zal nu verder door die commissie geregeld worden, en wanneer het parlement die regeling goedkeurt, denkt men dat de kerkelijke vrede in Schotland hersteld is. Een punt heeft in het regeeringsvoorstel aanleiding gegeven tot verbaring. Het is dat waarin de Presbyteriaansche staatskerk van Schotland vrijheid gegeven wordt, om voortaan hare predikanten niet meer te binden aan de concessie van Westminster.

De opposítie vroeg met volle recht wat deze bepaling met dit wetsvoorstel te maken had, wijl daarin gehandeld werd over de belangen van Vrije Kerken en niet over die van de Staatskerk.

De minister antwoordde hierop, dat de regeering er op stond dat ook die bepaling gemaakt werd, omdat anders geen volle kerkelijke vrede in Schotland kon geboren worden. Er bleef dan rechtsongelijkheid bestaan. Immers het was nu gebleken, dat een kerk het recht had om de formule, die den dienaren des woords voorgelegd wordt, te wijzigen en dan toch het grootste deel harer goederen te behouden; diezelfde vrijheid moet de staatskerk ook hebben.

Hierop werd geantwoord, dat de staatskerk die de voorrechten van de staatskerk geniet, niet daarenboven die van een vrije kerk behoeft te hebben; dat de beslissing over zulk een gewichtige zaak, waarover men het in de staatskerk nog lang niet eens is, niet moet plaats hebben te gelijk met het beslissen van een twiszaak over geld tusschen twee vrije kerken; dat het parlement aan de kerk niet vrijheid mag geven de ondertoekeningsformule te wijzigen, zonder bepaalde grenzen naar rechts of links te stellen.

De Regeering antwoordde hierop, dat over het vraagstuk het volle licht opgegaan was en dat de Westminstersche Confessie de belijdenis der kerk blijven zou; alleen zou de onderteekeningsformule veranderd worden volgens de behoefte van den tijd. Met andere woorden, de kerk zal in den waan gelaten worden, dat de oude Westminstersche Confessie van kracht blijft, doch de predikanten zullen voortaan vrijheid hebben, ongehinderd die confessie geheel of ten deele te bestrijden.

De Ieren staken een spaak in het wiel, anders zou het regeeringsvoorstel er aanstonds doorgegaan zijn. Toch is de aanneming over eenigen tijd verzekerd.

Ten gevolge zijn zulke beslissingen door het parlement *over* de kerk, *zonder* de kerk er ook maar over te raadplegen, voorshands gelukkig ondenkbaar.

Noord-Amerika. Rechtmatige critiek over godsdienstoefeningen in Protestantsche kerken.

Ds. Sheldon van Topeka in den staat Kansas, de bekende schrijver van „In his Steps" en andere dergelijke werkjes, heeft een ernstig protest laten hooren over de manier, waarop in Protestantsche kerken van Noord-Amerika godsdienstoefeningen worden gehouden.

Ds. Sheldon werd door een der kerken te Boston genoodigd, een preekbeurt te vervullen. Daarover laat hij zich aldus hooren:

„De dienst was aangekondigd, om elf uur te zullen beginnen. Het orgel begon juist op tijd te spelen, en toen ik met den leeraar op het platform plaats nam was de kerk half vol, en kwam men nog druk binnen. De leeraar over